

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ ПРОДУКТИВНОСТІ
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ**

**Аналітичні
дослідження**

**цінових тенденцій
у сфері закупівлі
великої рогатої худоби,
свиней і молока
в Україні та країнах ЄС**

**(станом на 15 листопада
2023 року)**

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ ПРОДУКТИВНОСТІ
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ**

Аналітичні дослідження

**цінових тенденцій
у сфері закупівлі
великої рогатої худоби,
свиней і молока
в Україні та країнах ЄС**

(станом на 15 листопада 2023 року)

УДК 338.516.48.[636.2+636.4+637.1](477+4-6ЄС)(048.83)
А64

Автори: В. М. Івченко, О. М. Полонська, А. Л. Солошонок,
О. Е. Майданюк

Друкується за рішенням вченої ради Українського науково-дослідного інституту продуктивності агропромислового комплексу (протокол № 3 від 24 грудня 2018 р.)

А64 Аналітичні дослідження цінових тенденцій у сфері закупівлі великої рогатої худоби, свиней і молока в Україні та країнах ЄС/
В. М. Івченко, О. М. Полонська, А. Л. Солошонок та ін. Київ:
НДІ «Укragропромпродуктивність», 2023. 26 с.
ISBN 978-617-613-070-3

Науково-аналітичне видання містить інформацію щодо цінових тенденцій у сфері закупівлі великої рогатої худоби, свиней і молока в Україні та країнах ЄС.

Аналітичні дослідження динаміки закупівельних цін на велику рогату худобу, свиней та молоко незбиране II гатунку, прийнятих від господарств населення України, здійснено на підставі даних, отриманих шляхом опитування понад 360 об'єктів (підприємства різних форм власності, фізичні особи-підприємці, сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, закупівельні пункти, сільські та селищні ради тощо), які здійснюють закупівлю та перероблення цієї сировини у 17 регіонах.

Аналітичний огляд середніх цін реалізації ВРХ, свиней та молока сирого усіх видів від сільськогосподарських підприємств проведено на підставі даних Держстату.

Також дослідження містять інформацію щодо рівня закупівельних цін на ВРХ, свиней та молоко у країнах ЄС (за даними Європейської комісії).

Наведені матеріали за потреби можуть бути використані фахівцями будь-якої сфери діяльності для аналізу цінової ситуації на ринку сільськогосподарської продукції.

Без права перевидання. Відтворення або використання матеріалу, що міститься в інформаційному продукті, для освітніх або некомерційних цілей вирішується без отримання попередньої письмової згоди власників авторського права за умови посилання на його повну бібліографічну назву згідно з ДСТУ 7.1:2006. Відтворення або використання матеріалу, що міститься в цьому інформаційному продукті, для перепродажу, інших комерційних цілей або угод (договорів) на розробку науково-дослідних робіт забороняється без отримання попередньої згоди власників авторського права. Ці умови відносяться і до видань попередніх років. Заявку на отримання такого дозволу слід направляти науково-організаційному відділу НДІ «Укragропромпродуктивність» за адресою: 03035, м. Київ, пл. Солом'янська, 2, або електронною поштою: uapp_god@ukr.net

УДК 338.516.48.[636.2+636.4+637.1](477+4-6ЄС)(048.83)

ISBN 978-617-613-070-3

© В. М. Івченко, О. М. Полонська,
А. Л. Солошонок, та ін., 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Результати аналітичних досліджень динаміки закупівельних цін на велику рогату худобу в Україні та країнах ЄС.....	5
1.1 Динаміка закупівельних цін на велику рогату худобу, прийняту на забій від господарств населення України (за даними НДІ «Укראгропромпродуктивність»).....	5
1.2 Середні ціни на велику рогату худобу у країнах ЄС	8
2. Результати аналітичних досліджень динаміки закупівельних цін на свиней в Україні та країнах ЄС.....	11
2.1 Динаміка закупівельних цін на свиней, прийнятих від господарств населення України (за даними НДІ «Укראгропромпродуктивність»).....	11
2.2 Середні ціни на свиней та поросят у країнах ЄС	14
3. Результати аналітичних досліджень динаміки закупівельних цін на молоко в Україні та країнах ЄС.....	17
3.1 Динаміка закупівельних цін на молоко незбиране II гатунку, придбане суб'єктами господарювання у господарствах населення України (за даними НДІ «Укראгропромпродуктивність»).....	17
3.2 Динаміка закупівельних цін на молоко у країнах ЄС	20
3.3 Світові закупівельні ціни на молоко.....	22
ВИСНОВКИ.....	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	25

ВСТУП

Механізм ціноутворення, який повинен збалансовувати різноспрямовані інтереси продавців (виробників) і покупців (споживачів) товару, розподіляти ресурси, стимулювати раціональне розміщення виробництва, впровадження інновацій тощо посідає особливе місце в економіці країни. Від ефективності виконання цим механізмом покладених на нього функцій залежать стан і тенденції розвитку як окремих секторів економіки, так і національного господарства загалом. Динаміка цін виступає важливим індикатором стану окремих галузей економіки, а вплив на формування цін є одним з інструментів оптимізації економічних процесів.

Зазначене повною мірою стосується ціноутворення у вітчизняному аграрному секторі. Ціни на сільськогосподарську продукцію є найдинамічнішою характеристикою аграрного ринку. Вони чутливо реагують на вплив численних економічних, технологічних, погодних, соціально-політичних чинників й у свою чергу визначають вектори і темпи розвитку окремих сільськогосподарських галузей, рівень продовольчої безпеки країни. Значна диференціація та коливання в динаміці цін реалізації сільськогосподарської продукції свідчать про слабку керованість процесами на агропродовольчому ринку. Це породжує нестабільність, яка знижує інвестиційну привабливість аграрного сектору, посилює диспропорції в розвитку окремих його складових. Цінова нестабільність зумовлює необхідність здійснення моніторингу та системного аналізу цін на продукцію сільськогосподарських товаровиробників [1].

Своєчасна, доступна та достовірна інформація є надзвичайно важливою для ефективної діяльності суб'єктів ринку, дозволяє приймати оперативні рішення та планувати діяльність на майбутнє.

Системи цінового моніторингу діють у більшості країн світу. Стан продовольчих ринків, ринків матеріально-технічних ресурсів, послуг з транспортування, зберігання, переробки продукції та інших у сільській місцевості, цін та обсягів продажу продукції в різних регіонах по різноманітних каналах збуту – це лише частка інформації, яку можуть надавати подібні системи [2].

Здійснення цінового моніторингу в Україні є невід'ємною умовою існування досконалого ринку сільськогосподарської продукції. Функціонування системи оперативного збору, обробки, зберігання та розповсюдження інформації про рівень внутрішніх цін серед суб'єктів ринку є важливою передумовою реформування аграрного сектору на ринкових засадах і розвитку агробізнесу. За відсутності належної системи інформування про цінові тенденції щодо сільськогосподарської продукції продавці та покупці недостатньою мірою володіють знаннями відносно поточних і очікуваних цін, а також розміщення товарів та послуг.

Розвиток агропромислового виробництва потребує належного функціонування служби моніторингу аграрного ринку. Необхідність забезпечення його прозорості для продавців та покупців з метою оперативного доступу до цінової інформації зумовлює актуальність проведених досліджень.

1. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДИНАМІКИ ЗАКУПІВЕЛЬНИХ ЦІН НА ВЕЛИКУ РОГАТУ ХУДОБУ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС

1.1 Динаміка закупівельних цін на велику рогату худобу, прийняту на забій від господарств населення України (за даними НДІ «Укразропромпродуктивність»)

Рівень поточних цін у середньому по Україні.

Станом на 16 жовтня 2023 року середні арифметичні незважені ціни на молодняк ВРХ знаходяться в межах **52,48 грн** за 1кг живої ваги (телиці вагою до 330 кг) та **59,65 грн** за 1кг живої ваги (бички вагою 330 кг і більше), ціни на корів (за вгодованістю) – у межах **40,67 – 47,15 грн** за 1 кг живої ваги (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 Динаміка та діапазон закупівельних цін на ВРХ

	15 листопада 2023 р	16 жовтня 2023 р	Зниження (-) /зростання (+) за період, %
Молодняк ВРХ, грн/кг	52,48 – 59,65	51,73 – 59,94	+1,5 -0,5
Корови, грн/кг	40,67 – 47,15	40,49 – 46,30	+0,4
			+1,8

Діапазон закупівельних цін на молодняк ВРХ за місяць змінився: на телиці вагою до 330 кг збільшився на 1,5 %, на бички вагою 330 кг і більше знизився на 0,5 %. Діапазон ціни на корів (за вгодованістю) за місяць збільшився від 0,4 % до 1,8 % (табл. 1.1).

Регіональний зріз.

Найвищі закупівельні ціни на молодняк ВРХ – у Кіровоградській, Житомирській, Полтавській та Київській областях. Найнижчі – у Рівненській, Закарпатській, Одеській, та Вінницькій областях (табл. 1.2).

Найвищі закупівельні ціни на корів (за вгодованістю) зафіксовані у Кіровоградській, Житомирській, Київській та Чернівецькій областях, найнижчі – у Тернопільській, Рівненській, Закарпатській та Одеській областях (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 Максимальні та мінімальні ціни по регіонах за 1 кг живої ваги, грн.

Область	Молодняк ВРХ				Область	Корови (за вгодваністю)		
	вагою < 330 кг		вагою > 330 кг			вища	середня	нижчесередня
	бички	телиці	бички	телиці				
Максимальні ціни								
Кіровоградська	65,90	63,40	71,70	68,20	Кіровоградська	52,30	48,50	45,10
Житомирська	63,25	59,00	62,75	62,00	Житомирська	52,25	49,48	42,25
Полтавська	62,00	60,00	65,00	63,00	Київська	51,00	49,00	43,00
Київська	60,00	54,00	59,00	55,00	Чернівецька	50,00	45,67	
Середні ціни								
По Україні	55,88	52,48	59,65	56,26	По Україні	44,50	44,50	44,50
Мінімальні ціни								
Рівненська	45,00	48,50	46,00	51,00	Тернопільська	43,50	39,33	
Закарпатська	47,00	47,00			Рівненська	44,50	42,00	37,50
Одеська	50,00	40,00	52,50	44,50	Закарпатська	45,00	43,00	40,00
Вінницька	53,00	50,33	57,33	52,67	Одеська	45,00	40,00	38,00

Упродовж тривалого періоду найвищими залишаються ціни на бичків вагою 330 кг і більше, динаміка цін на яких наведена на рис. 1.1

Рис. 1.1 Динаміка закупівельних цін на молодняк ВРХ, прийнятий на забій від господарств населення, грн за 1 кг живої ваги

За період з листопада 2022 року по листопад 2023 року ціни на бичків вагою 330 кг і більше зросли на 13,6 %. За даний період найнижча ціна була зафіксована у грудні 2022 року – 49,25 грн за 1 кг живої ваги, найвища у жовтні 2023 року – 59,94 грн за 1 кг живої ваги.

Динаміка цін.

Місячна динаміка. За останній місяць найбільше зростання цін відмічено на корів вищої вгодваності – на 1,8 % (табл. 1.3).

Річна динаміка. За останній рік найбільше зросли ціни на корів нижчесередньої вгодованості – на 23,1 % (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 Закупівельні ціни на велику рогату худобу (ВРХ), прийняту від господарств населення України

Область	Закупівельна ціна за 1 кг живої ваги, грн. (станом на 15 листопада 2023 р.)						
	молодняк ВРХ				корови вищої вгодованості	корови середньої вгодованості	корови нижчесередньої вгодованості
	вагою до 330 кг		вагою 330 кг і більше				
	бички	телиці	бички	телиці			
АР Крим**	–	–	–	–	–	–	–
Вінницька	53,00	50,33	57,33	52,67	46,00	41,67	40,50
Волинська*	–	–					
Дніпропетровська*	–	–	–	–	–	–	–
Донецька*	–	–	–	–	–	–	–
Житомирська	63,25	59,00	62,75	62,00	52,25	49,48	42,25
Закарпатська	47,00	47,00			45,00	43,00	40,00
Запорізька*							
Івано-Франківська**							
Київська	60,00	54,00	59,00	55,00	51,00	49,00	43,00
Кіровоградська	65,90	63,40	71,70	68,20	52,30	48,50	45,10
Луганська**							
Львівська**							
Миколаївська*							
Одеська	50,00	40,00	52,50	44,50	45,00	40,00	38,00
Полтавська	62,00	60,00	65,00	63,00	45,00	43,00	40,00
Рівненська	45,00	48,50	46,00	51,00	44,50	42,00	37,50
Сумська*							
Тернопільська	53,50	50,33	55,33	51,33	43,50	39,33	
Харківська**							
Херсонська**							
Хмельницька	55,58	52,10	58,35	53,58		42,20	
Черкаська			64,70	60,88	46,30	44,92	43,84
Чернівецька	58,33	52,67	63,67	56,67	50,00	45,67	
Чернігівська	57,00		59,50		45,00	40,00	36,50
По Україні	55,88	52,48	59,65	56,26	47,15	43,75	40,67
Станом на 16 жовтня 2023р	56,24	51,73	59,94	55,52	46,30	43,22	40,49
Зміни за період, %	-0,6	1,5	-0,5	1,3	1,8	1,2	0,4
Станом на 15.11.2022 р.	47,54	45,10	52,50	50,39	40,46	38,00	33,05
Зміни за рік, %	17,5	16,4	13,6	11,6	16,5	15,1	23,1

*За минулий період приймання ВРХ від господарств населення не здійснювалося.

** Інформація відсутня.

Довідково. За даними Держстату України станом на 01 січня 2023 р. кількість ВРХ у господарствах усіх категоріях становило 2307,1 тис. гол, що на 12,7 % менше від даних попереднього року (2644 тис. гол), у тому числі у господарствах населення кількість ВРХ становила 1365 тис. гол, що на 16,8 % менше ніж за даний період попереднього року (1640 тис. гол). Із загальної кількості ВРХ станом на 01 січня 2023 р. кількість корів у господарствах усіх категоріях становила 1352,8 тис. гол, що на 12,4 % менше від даних попереднього року (1544 тис. гол) – у господарствах населення кількість корів становила 958,6 тис. гол, що на 14,4 % менше ніж за даний період попереднього року (1119,4 тис. гол) [3].

1.2 Середні ціни на велику рогату худобу у країнах ЄС

Середні ціни на телиць у країнах ЄС

За даними Європейської комісії, у 2022 р. на ринках країн ЄС середні ціни продажу телиць були в середньому на 19,5% нижчі ніж середні ціни купівлі бичків. [4].

У жовтні 2023 р. середня ціна телиць у країнах ЄС становила 2,78 євро за 1 кг живої ваги, що на 7,3% менше ніж у жовтні 2022 р., та на 1,1% менше від попереднього місяця. Водночас це у 2 рази перевищує рівень закупівельних цін в Україні (рис. 1.2).

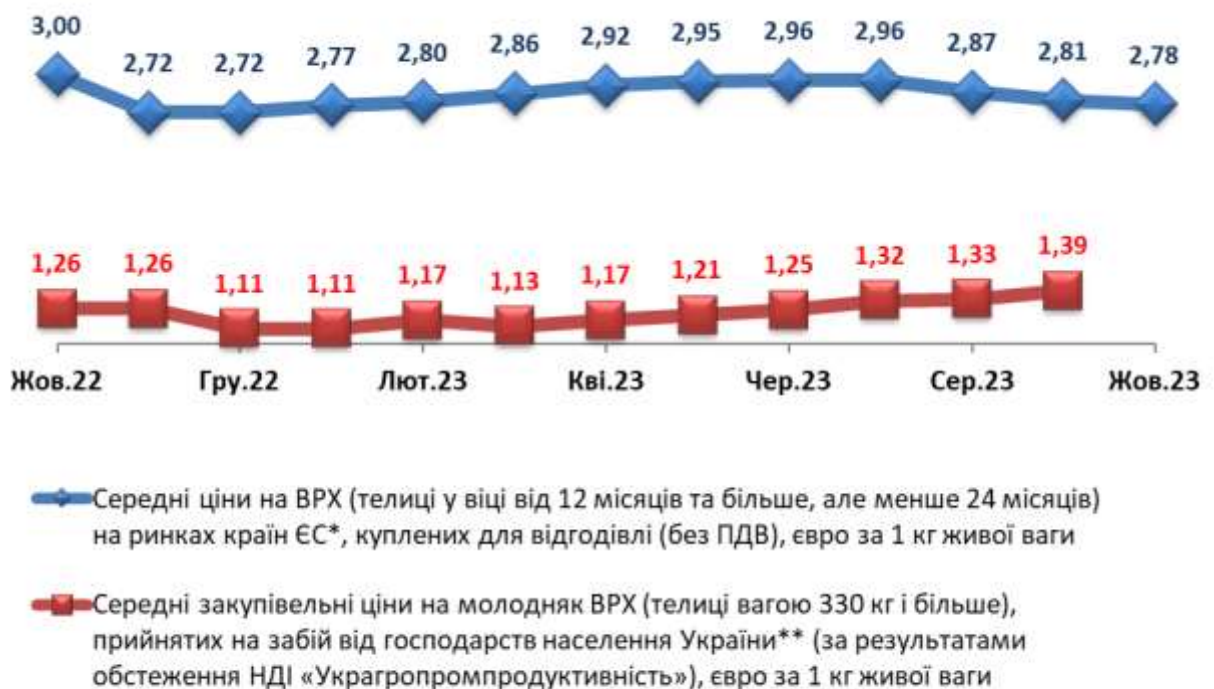

Рис. 1.2 Динаміка середніх цін на ВРХ (телиці) в Україні та ЄС

* Станом на 06.11.2023 р., за даними Європейської комісії.

** Розрахункові дані за відповідний період, згідно з курсом НБУ, що встановлений в останній робочий день місяця.

У жовтні 2023 р. найвищі середні ціни на телиць для відгодівлі серед країн ЄС досягнуто у Бельгії – 3,13 євро за 1 кг живої ваги та Франції – 3,18 євро за 1 кг живої ваги.

Найнижча ціна зафіксована у Португалії – 2,18 євро за 1 кг живої ваги.

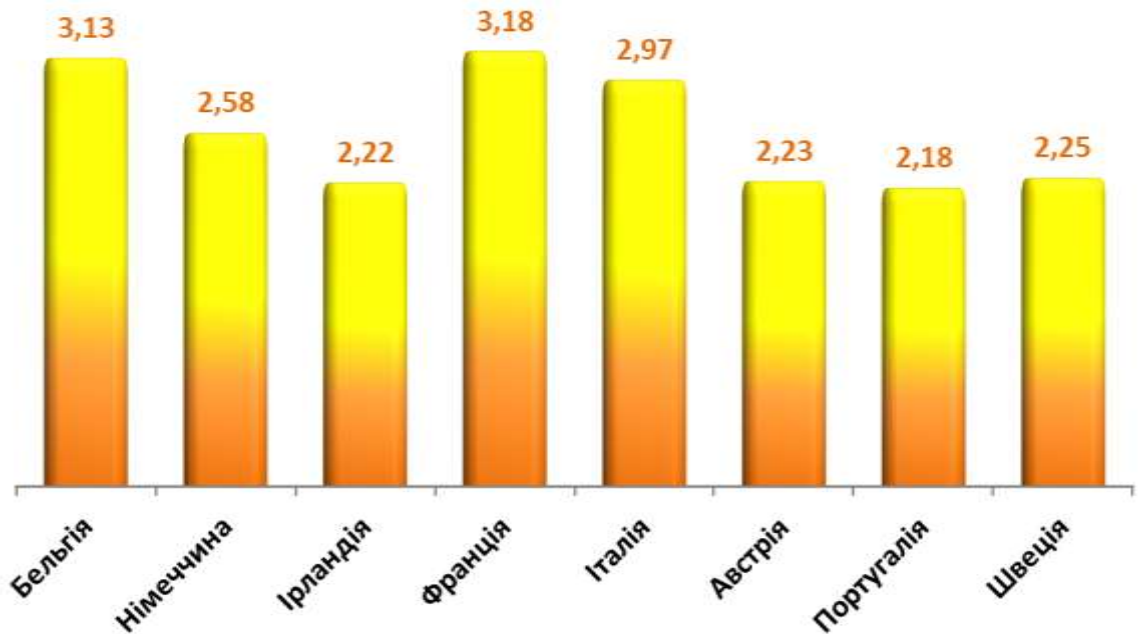

Рис. 1.3 Середні ціни на ВРХ (телиці) по основних країнах-виробниках ЄС* у жовтні 2023 р., євро за 1 кг живої ваги

* Станом на 06.11.2023 р., за даними Європейської комісії.

** Розрахункові дані за відповідний період, згідно з курсом НБУ, що встановлений в останній робочий день місяця.

Середні ціни на бичків у країнах ЄС

Середня ціна бичків у жовтні 2023 р. у країнах ЄС становила 3,57 євро за 1 кг живої ваги, що на 7,0% більше показника відповідного місяця 2022 р., та на 6,7% менше від попереднього місяця (рис. 1.4).

Рис. 1.4 Динаміка середніх цін на ВРХ (бички) в Україні та ЄС

* Станом на 06.11.2023 р., за даними Європейської комісії.

** Розрахункові дані за відповідний період, згідно з курсом НБУ, що встановлений в останній робочий день місяця.

У жовтні 2023 р. найвища середня ціна на бичків, куплених для відгодівлі в межах ЄС зафіксована у Німеччині – 4,74 євро за 1 кг живої ваги. Найнижча ціна зафіксована в Ірландії – 2,25 євро за 1 кг живої ваги.

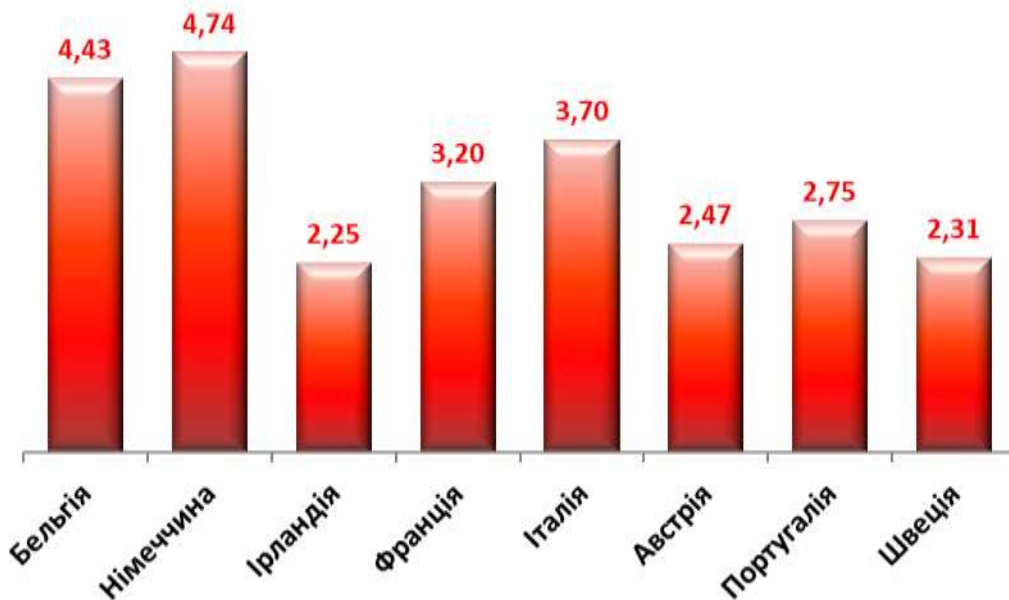

Рис. 1.5 Середні ціни на ВРХ (бички) по основних країнах-виробниках ЄС* у вересні 2023 р., євро за 1 кг живої ваги

* Станом на 06.11.2023 р., за даними Європейської комісії.

** Розрахункові дані за відповідний період, згідно з курсом НБУ, що встановлений в останній робочий день місяця.

2. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДИНАМІКИ ЗАКУПІВЕЛЬНИХ ЦІН НА СВИНЕЙ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС

2.1 Динаміка закупівельних цін на свиней, прийнятих від господарств населення України (за даними НДІ «Укргропромпродуктивність»)

Рівень поточних цін у середньому по Україні.

Станом на 15 листопада 2023 року середні арифметичні незважені ціни на свиней знаходяться в межах **75,96 грн** за 1кг живої ваги (категорія перша-екстра) та **74,18** за 1кг живої ваги (друга категорія). Середня ціна поросят-молочників становить **2716,14** грн за голову (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 Динаміка закупівельних цін на свиней

Показник	15 листопада 2023 р.	16 жовтня 2023 р.	Зниження (-)/ зростання (+) за період, %
Свині категорії перша-екстра, грн/кг живої ваги	75,96	78,45	-3,2
Свині другої категорії, грн/кг живої ваги	74,18	74,51	-0,4
Поросята-молочники, грн/за голову	2716,14	2705,01	+0,4

Середні закупівельні ціни на свиней протягом місяця знизилися від 0,4 % до 3,2 %. Ціни на поросят-молочників зросли на 0,4 %.

Регіональний зріз.

Найнижчі закупівельні ціни на свиней категорії перша-екстра у Закарпатській, Волинській та Тернопільській областях (на **4,8 % – 7,8 %** нижчі, ніж в Україні); **найвищі** – у Київській, Кіровоградській та Миколаївській областях, в яких цей показник у середньому на **5,3 % – 7,8 %** перевищує загальноукраїнське значення (табл. 2.2).

На поросят-молочників **найнижчі** закупівельні ціни у Дніпропетровській, Волинській та Черкаській областях – на **5,2 % – 25,7 %** нижчі ніж в середньому по Україні, **найвищі** – у Чернігівській, Кіровоградській та Одеській областях – на **10,5 % – 19,6 %** вищі ніж в середньому по Україні (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 Максимальні та мінімальні ціни по регіонах

Область	Свині категорії перша-екстра, грн/кг	Область	Свині другої категорії, грн/кг	Область	Поросята-молочники, грн/голову
Максимальні ціни					
Київська	81,90	Чернівецька	82,50	Чернігівська	3250,00
Кіровоградська	80,00	Полтавська	82,00	Кіровоградська	3000,00
Миколаївська	80,00	Київська	80,30	Одеська	3000,00
По Україні	75,96	По Україні	74,18	По Україні	2716,14
Мінімальні ціни					
Закарпатська	70,00	Волинська	67,50	Дніпропетровська	2017,50
Волинська	70,97	Вінницька	68,00	Волинська	2075,00
Тернопільська	72,33	Миколаївська	69,80	Черкаська	2575,00

Динаміку закупівельних цін на свиней категорії перша-екстра наведено на рис. 2.1.

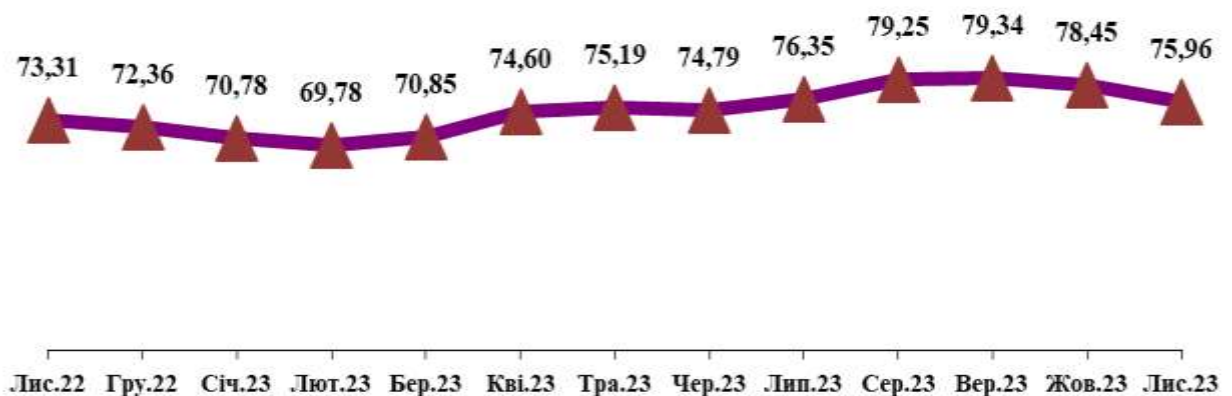

Рис. 2.1 Закупівельні ціни на свиней категорії перша-екстра, грн/кг живої ваги

За період з листопада 2022 року по листопад 2023 року ціни на свиней категорії перша-екстра зросли на 3,6 %. За даний період найнижча ціна була зафіксована у лютому 2022 року – 69,78 грн за 1 кг живої ваги, найвища у вересні 2023 року – 79,34 грн за 1 кг живої ваги.

Річна динаміка цін.

За останній рік найбільше зросли ціни на поросят-молочників – на 28,4 %, свиней другої категорії – на 7,1 % (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 Закупівельні ціни на свиней, прийнятих від господарств населення України

Область	Закупівельні ціни на свиней та поросят станом на 15 листопада 2023 р.:		
	ціна за 1 кг живої ваги, грн		ціна за голову, грн
	свині категорії перша-екстра	свині другої категорії	поросята-молочники
АР Крим*			
Вінницька	73,50	68,00	2800,00
Волинська	70,97	67,50	2075,00
Дніпропетровська	78,33	71,67	2017,50
Донецька**			
Житомирська			2740,00
Закарпатська	70,00		
Запорізька			
Івано-Франківська			
Київська	81,90	80,30	2684,60
Кіровоградська	80,00	77,00	3000,00
Луганська**			
Львівська			
Миколаївська	80,00	69,80	2680,00
Одеська	80,00	75,00	3000,00
Полтавська	75,00	82,00	2900,00
Рівненська	73,00	74,00	2600,00
Сумська			2900,00
Тернопільська	72,33	71,33	
Харківська*			
Херсонська*			
Хмельницька		73,80	2770,00
Черкаська	76,17	70,63	2575,00
Чернівецька		82,50	2750,00
Чернігівська	76,25	75,00	3250,00
По Україні	75,96	74,18	2716,14

* Інформація відсутня.

** М'ясопереробні підприємства не здійснюють закупівлю свиней у населення.

Станом на 16.10. 2023	78,45	74,51	2705,01
Зміни за період,%	-3,2	-0,4	0,4
станом на 15.11. 2022	73,31	69,26	2115,05
Зміни за рік,%	3,6	7,1	28,4

Довідково. За даними Держстату України станом на 01 січня 2023 р. кількість свиней у господарствах усіх категоріях становило 4948,3 тис. гол, що на 11,8 % менше від даних попереднього року (5608,8 тис. гол), у тому числі у господарствах населення кількість свиней становила 1803,7 тис. гол, що на 11,2 % менше ніж за даний період попереднього року (2031,9 тис. гол) [3].

2.2 Середні ціни на свиней (у забійній вазі) у країнах ЄС

Середні ціни на свиней (у забійній вазі) у країнах ЄС

Країни ЄС – другий за величиною (після Китаю) світовий виробник свинини та лідер із експорту даного виду м'яса. У ЄС свині формують найбільшу категорію тваринництва.

За даними Європейської комісії, на ринках країнах ЄС протягом 2022 р., на свиней у забійній вазі класу S відбувалося зростання середніх цін (крім лютого 2022 р.), а на свинина класу R – сезонні коливання [4].

Станом на 30 жовтня 2023 р. середня ціна реалізації свиней у забійній вазі класу S становила 213,06 євро за 100 кг, що на 4,8% більше ніж 31 жовтня 2022 р., свинина класу R – 275,53 євро за 100 кг, що на 8,6% більше (рис.2.2).

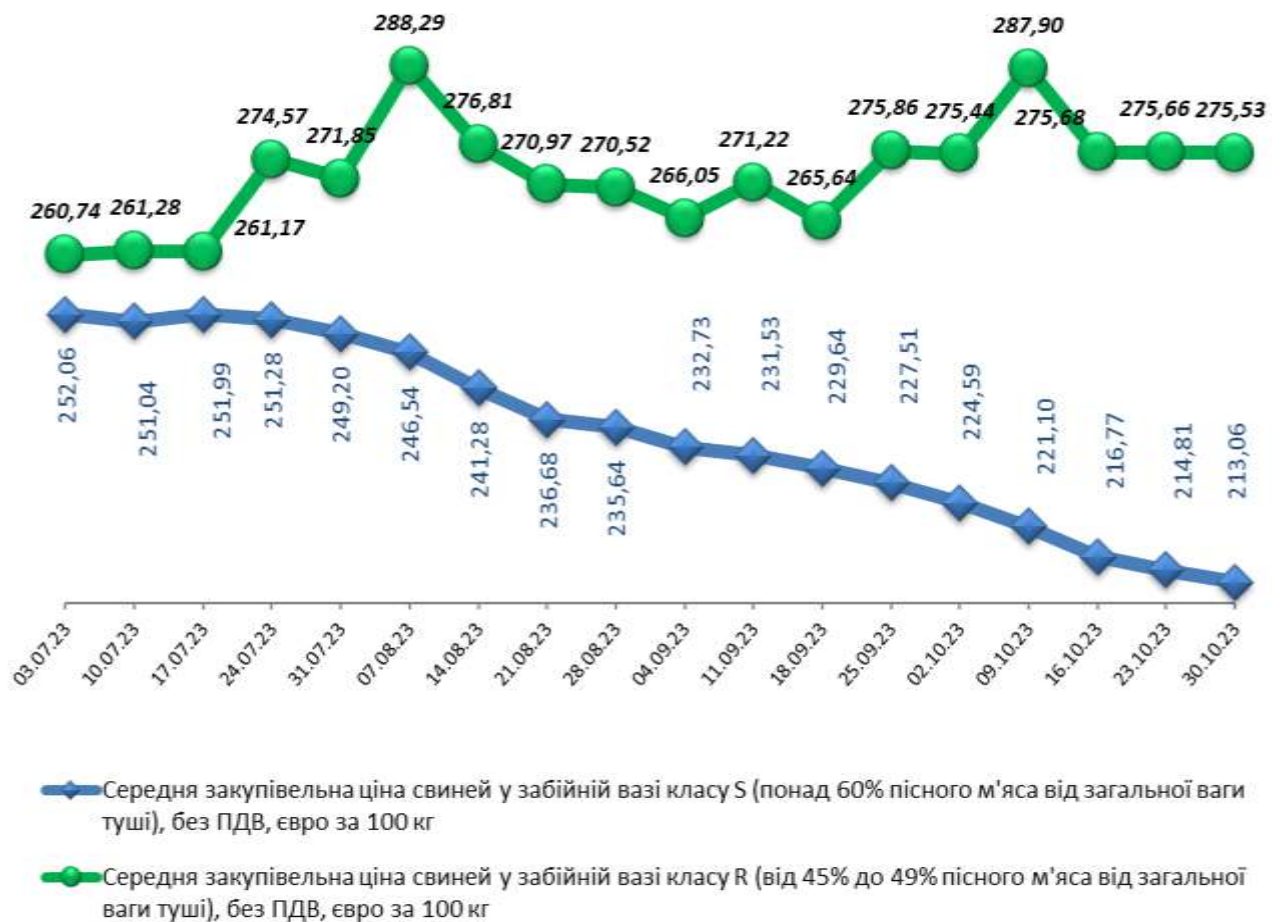

Рис. 2.2 Динаміка середніх цін на свиней у забійній вазі в ЄС

Слід зазначити, що вирощування свиней забійних кондицій для класу S зосереджене майже у всіх країнах ЄС, а для класу R – лише у семи.

Станом на 30 жовтня 2023 р. найвища середня ціна на свиней у забійній вазі класу S в межах ЄС зафіксована у Румунії – 235,61 євро за 100 кг. Найнижча ціна зафіксована у Данії – 194,28 євро за 100 кг (рис.2.3).

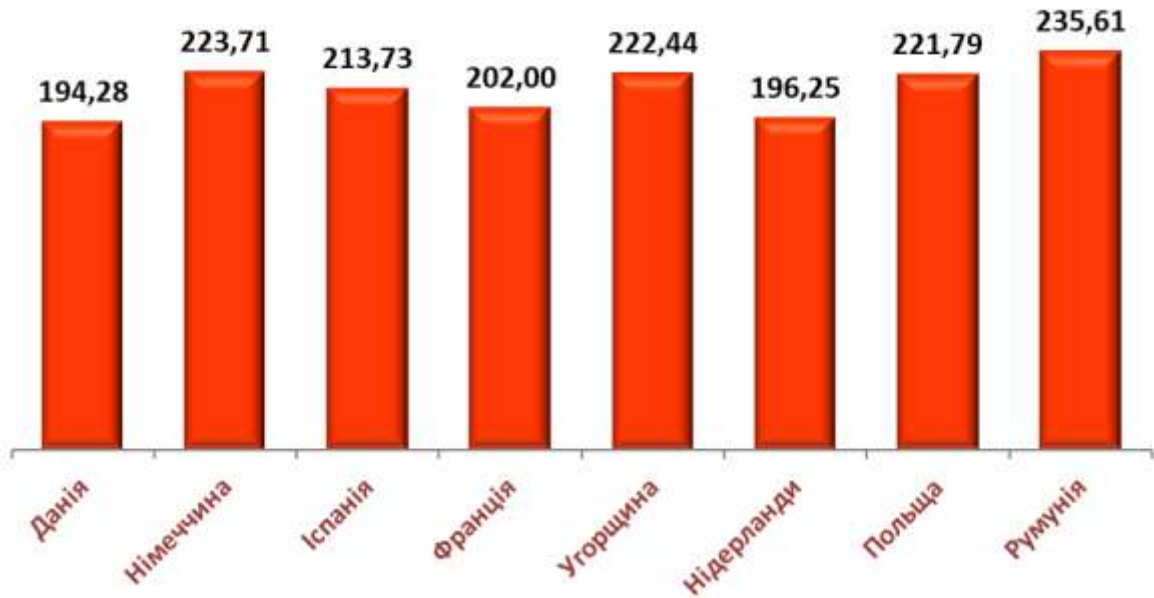

Рис. 2.3 Середні ціни свиней у забійній вазі класу S по окремих країнах ЄС станом на 30 жовтня 2023 року, євро за 100 кг

Станом на 30 жовтня 2023 р. найвища середня ціна на свиней у забійній вазі класу R у межах ЄС зафіксована у Словаччині – 222,90 євро за 100 кг. Найнижча ціна зафіксована у Чехії – 174,44 євро за 100 кг.

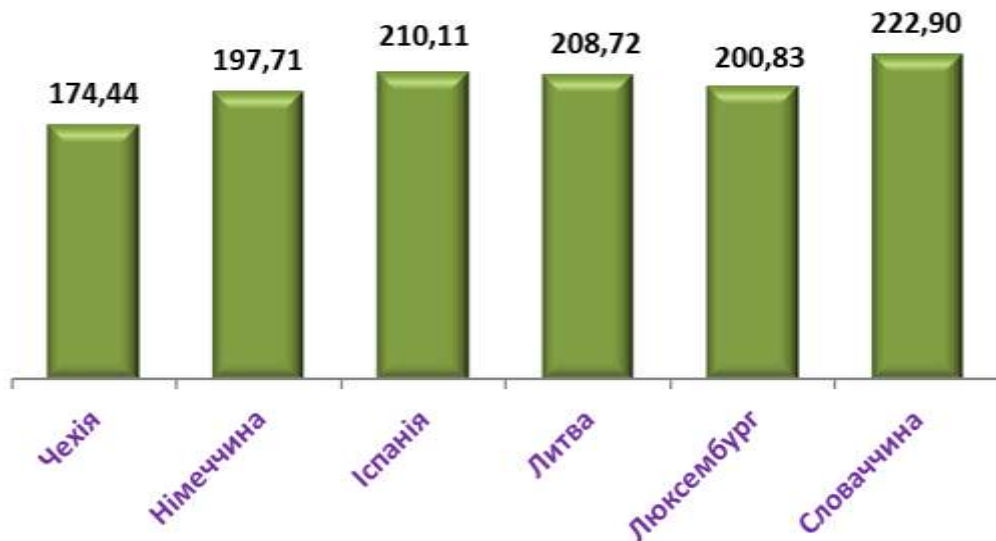

Рис. 2.4 Середні ціни свиней у забійній вазі класу R по країнах-виробниках ЄС станом на 30 жовтня 2023 року, євро за 100 кг

Середні ціни на поросят у країнах ЄС

На відміну від цінової ситуації на ринках країн ЄС з продажу свиней, протягом 2022 р. спостерігається зростання середніх цін реалізації поросят.

У жовтні 2023 р. середня ціна реалізації поросят становила 69,46 євро за голову, що на 27,5% більше, ніж у жовтні 2022 р. (54,49 євро). Порівняно з попереднім тижнем станом на 30 жовтня 2023 р. середня ціна зросла на 0,69 євро за голову (рис. 2.5).

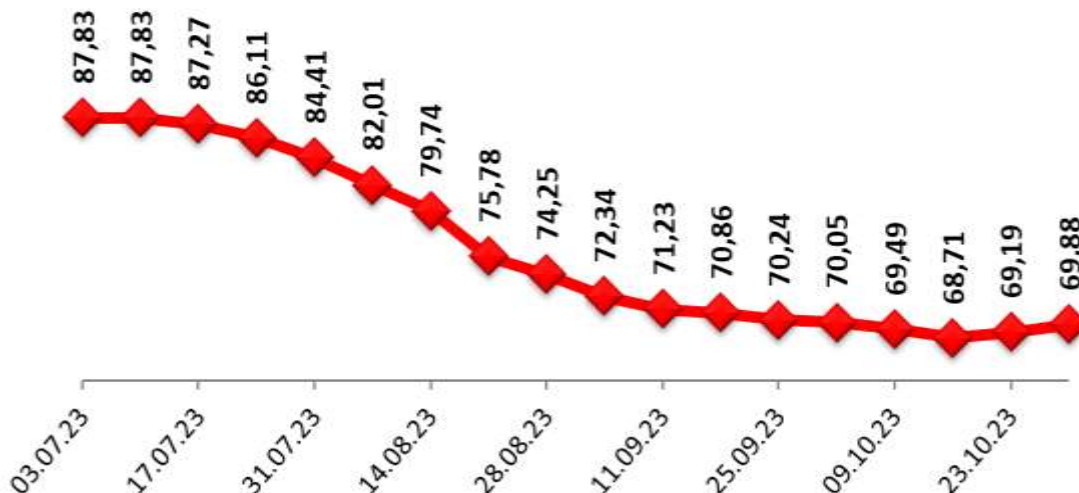

Рис. 2.5 Динаміка середніх цін на поросят (приблизно 20 кг) у живій вазі в ЄС, євро за голову

Станом на 30 жовтня 2023 р. у основних країнах-виробниках свиней в ЄС відзначається як зниження так і зростання середньої ціни на поросят.

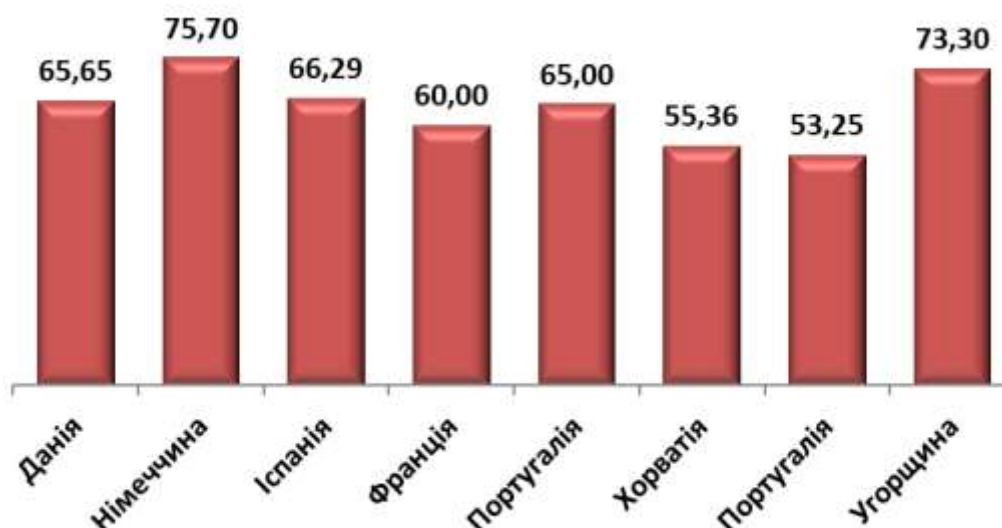

Рис. 2.6 Середні ціни на поросят по основних країнах-виробниках ЄС станом на 30 жовтня 2023 року, євро за голову

3. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДИНАМІКИ ЗАКУПІВЕЛЬНИХ ЦІН НА МОЛОКО В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС

3.1 Динаміка закупівельних цін на молоко незбиране II гатунку, придбане суб'єктами господарювання у господарствах населення України (за даними НДІ «Укргропромпродуктивність»)

Рівень поточних цін у середньому по Україні.

Станом на 15 листопада 2023 року середня арифметична незважена ціна на молоко незбиране II гатунку по Україні становить **8,86 грн/л**, що на **14,4 %** більше порівняно до 15 листопада 2022 року (табл. 3.1).

Таблиця 3.1. Динаміка цін на молоко незбиране II гатунку

Показник ціни	15 листопада 2023 р.	16 жовтня 2023 р.	Динаміка за місяць	15 листопада 2022 р.	Річна динаміка
min	8,37	8,11	+3,2	7,57	+10,6
max	9,59	9,39	+2,1	8,02	+19,5
Середня по Україні	8,86	8,62	+2,7	7,74	+14,4

Регіональний зріз.

Найнижчі середні закупівельні ціни у Київській, Житомирській та Тернопільській областях – на **19,9 % – 8,6 %** нижчі від загальноукраїнського значення. Найвищі середні закупівельні ціни – у Одеській, Закарпатській та Волинській областях – на **35,4 % – 27,4 %** вищі ніж в середньому по Україні (табл. 3.2).

Таблиця 3.2. Рівень мінімальних та максимальних закупівельних цін по регіонах

Область	Рівень закупівельних цін на молоко незбиране II гатунку, грн/л		
	середня	min	max
Київська	7,10	6,80	7,50
Житомирська	7,50	7,00	8,00
Тернопільська	8,10	7,90	8,20
Україна	8,86	8,67	9,59
Волинська	11,29	8,85	13,65
Закарпатська	11,50	10,50	12,00
Одеська	12,00	12,00	12,00

Мінімальні закупівельні ціни у розрізі регіонів знаходяться у діапазоні **6,80–12,00** грн/л, з них найнижча зафіксована у одному регіоні.

Динаміка цін.

За період з листопада 2022 року по листопад 2023 року найвища закупівельна ціна на молоко незбиране II гатунку зафіксована у листопаді 2023 року (8,86 грн/л), найнижча – у листопаді 2022 року (7,74 грн/л) (рис. 3.1).

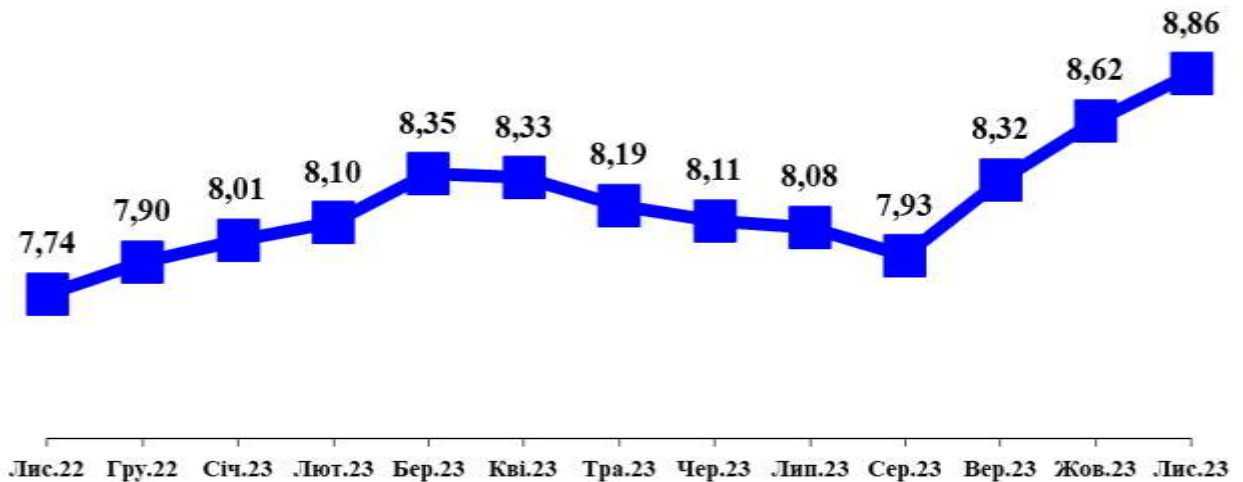

Рис.3.1 Динаміка закупівельних цін на молоко незбиране II гатунку, придбане в особистих селянських господарствах, грн/л

Місячна динаміка. За останній місяць середня закупівельна ціна зросла на **2,7 %**. Зростання середньої закупівельної ціни відбулося у дев'яти областях. Найбільше у Сумській області на 12,1 %. У решти областей ціни залишилися не змінними (табл. 3.3).

Річна динаміка. За останній рік порівняно до 15 листопада 2022 року середня мінімальна закупівельна ціна в Україні зросла **на 10,6 %**, середня максимальна – **на 19,5 %**, середня по Україні – **на 14,4 %** (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 Закупівельні ціни на молоко II гатунку, придбане суб'єктами господарювання у господарствах населення України

Область	Рівень закупівельних цін на молоко незбиране II гатунку, грн/л		Середні ціни за даними моніторингу науково-дослідних центрів продуктивності:		Зростання (зниження) середніх цін за період,%
	мінімальний	максимальний	Станом на 15 листопада 2023 р.	Станом на 16 жовтня 2023 р.	
АР Крим*					
Вінницька	8,00	9,00	8,63		
Волинська	8,85	13,65	11,29	11,29	0,0
Дніпропетровська	7,70	9,20	8,22	8,02	2,5
Донецька*					
Житомирська	7,00	8,00	7,50	7,50	0,0
Закарпатська	10,50	12,00	11,50	11,50	0,0
Запорізька*					
Івано-Франківська*					
Київська	6,80	7,50	7,10	6,60	7,6
Кіровоградська	8,50	9,50	8,87	8,43	5,2
Луганська*					
Львівська*					
Миколаївська*					
Одеська	12,00	12,00	12,00	12,00	0,0
Полтавська	8,50	10,00	8,51	8,26	3,0
Рівненська	9,21	10,65	9,69	9,69	0,0
Сумська	9,00	9,00	9,00	8,03	12,1
Тернопільська	7,90	8,20	8,10	8,10	0,0
Харківська*					
Херсонська*					
Хмельницька	8,10	8,80	8,42	8,26	1,9
Черкаська	7,50	9,30	8,16	8,08	1,0
Чернівецька	8,50	9,50	8,84	8,49	4,1
Чернігівська	8,00	9,50	8,51	8,00	6,4
По Україні	8,37	9,59	8,86	8,62	2,7

* Дані відсутні.

Символ (к) - дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України "Про державну статистику" щодо конфіденційності статистичної інформації.

Довідково. За даними Держстату України у 2022 р. обсяг виробництва (валовий надій) молока, у господарствах усіх категоріях становив 7767,7 тис. т, що на 10,9 % менше від даних попереднього року (8713,9 тис. т), у тому числі у господарствах населення валовий надій молока становив 5123,5 тис. т, що на 13,8 % менше ніж за даний період попереднього року (5946,2 тис. т) [3].

3.2 Динаміка закупівельних цін на молоко у країнах ЄС

Середні закупівельні ціни в ЄС

У країнах ЄС у 2022 р. відбувалися щомісячне зростання закупівельних цін на молоко [4]. У жовтні 2023 р. середня ціна закупівлі молока знизилась на 21,2% порівняно з жовтнем 2022 р. і становила 44,73 євро за 100 л, а порівняно з січнем 2023 р. – зменшилася на 23,7% (рис. 3.2).

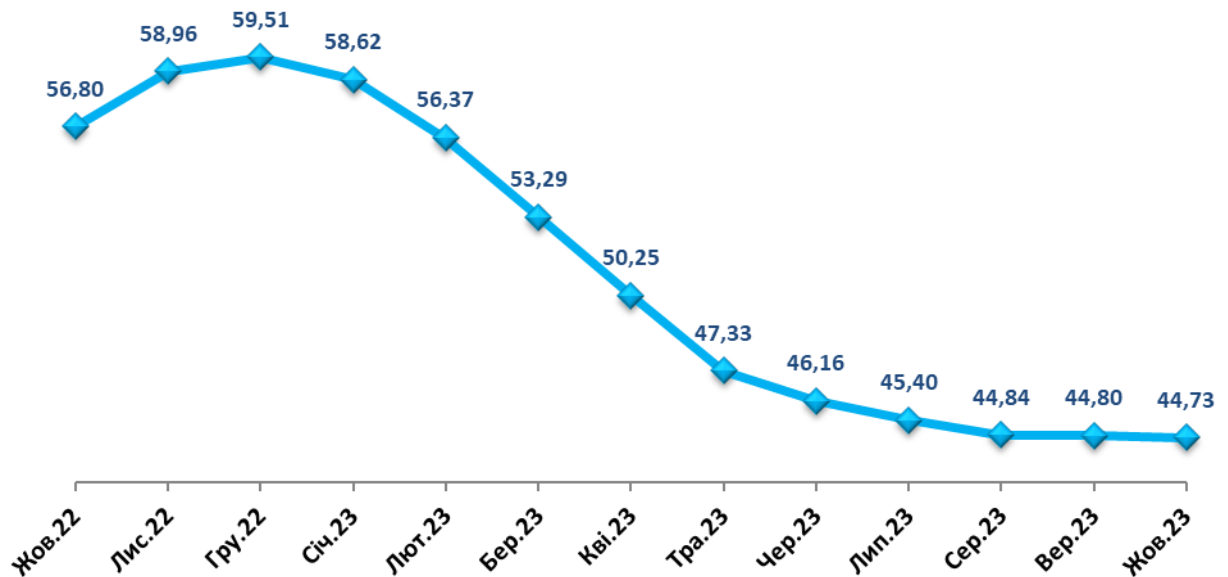

Рис. 3.2 Динаміка закупівельних цін на молоко в країнах ЄС, євро за 100 л

* Станом на 15.11.2023 р. за даними Європейської комісії ціни закупівлі молока у виробників наведені з урахуванням вимог Регламенту ЄС 2017/1185, стаття 12, додаток II.4 (а), згідно з яким країни ЄС надають ціни на сире молоко з фактичним вмістом жиру і білків.

** Розрахункові дані за відповідний період, згідно з курсом НБУ, що встановлений в останній робочий день місяця.

Цінові тенденції в окремих країнах ЄС

У жовтні 2023 р. найвищі ціни на молоко серед основних країн-виробників ЄС, фіксувалися у Іспанії – 51,45 євро за 100 л та Італії – 50,99 євро за 100 л. Найнижчі ціни на молоко у Литві – 39,81 євро за 100 л та Угорщині – 40,97 євро за 100 л (рис. 3.3).

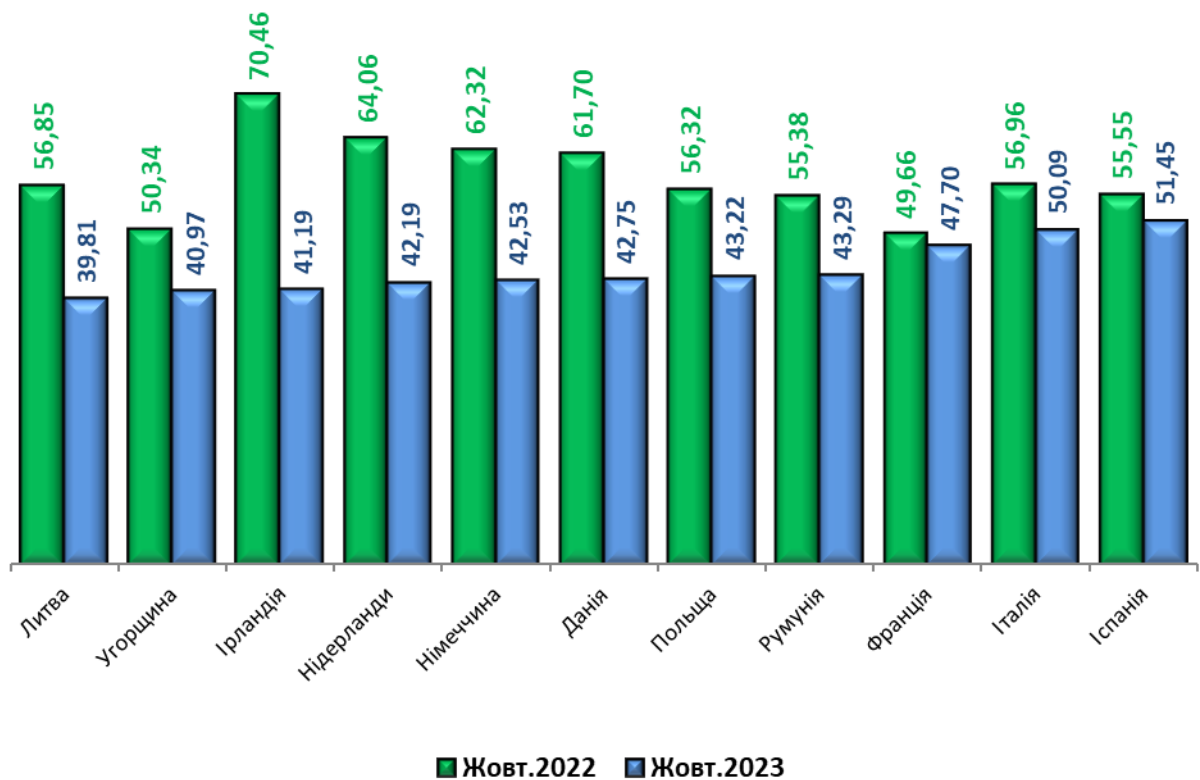

Рис. 3.3 Закупівельні ціни на молоко у розрізі окремих країн ЄС, євро за 100 л

*** Розрахункові дані за відповідний період, згідно з курсом НБУ, що встановлений в останній робочий день місяця.*

3.2 Світові закупівельні ціни на молоко

Молочний сектор обслуговує понад сім мільярдів споживачів і забезпечує життєдіяльність приблизно одного мільярда людей, що живуть на молочних фермах.

За даними Міжнародної молочної дослідницької мережі фермерських господарств, середня ціна на молоко у світі у **жовтні 2023 р.** становила **35,30 євро/100 кг** (або 36,32 євро/100 л).

За даними Служби аграрного маркетингу Міністерства сільського господарства США, за підсумками вересня 2023 р., середня ціна на молоко в **США** становила 44,33 євро/100 кг на 19,2% менше відповідного показника 2022 року.

За даними Голландської федерації сільського господарства та садівництва, у **Новій Зеландії**, у вересні 2023 р., середня ціна становила 30,59 євро/100 кг, що на 27,4% менше відповідного показника 2022 року.

За даними Міністерства сільського господарства США, закупівельна ціна на молоко в **Аргентині** у вересні 2023 р. становила 31,65 євро/100 л, що на 19,2% менше відповідного показника 2022 року [5].

Довідково. В Європі, США та Австралії під впливом несприятливих погодних умов виробництво молока-сировини йде на спад. Однак, збільшення світових цін на молоко стримує обмежений попит на молочну продукцію в Європі, Китаї та країнах Південно-Східної Азії [6].

ВИСНОВКИ

Дослідження закупівельних цін на основні види сільськогосподарської продукції є важливою складовою серед чинників, тенденцій і особливостей формування регіональних ринків продовольства.

У листопаді 2023 року за даними моніторингу, проведеного НДІ «Укragропромпродуктивність», в Україні спостерігаються різні тенденції у сфері закупівлі великої рогатої худоби, свиней та молока від населення, а саме:

- за місяць найбільше зростання цін на корів вищої вгодованості – на 1,8 %;
- ціни на свиней знаходяться в межах 75,96 грн за 1кг живої ваги (категорія перша-екстра) та 74,18 грн за 1кг живої ваги (друга категорія). Середня ціна поросят-молочників становить 2716,14 грн за голову;
- за останній місяць середня закупівельна ціна на молоко незбиране II гатунку зросла на 2,7 %. Зростання середньої закупівельної ціни відбулося у дев'яти областях. Найбільше у Сумській області на 12,1 %. У решти областей ціни залишилися не змінними.

За останній рік відбулися наступні зміни:

- у масиві цін на ВРХ за останній рік найбільше зросли ціни корів нижчесередньої вгодованості – на 23,1 %;
- ціни на свиней категорії перша-екстра порівняно з відповідним періодом минулого року зросли на 3,6 %, свиней II категорії – на 7,1 %, на поросят-молочників на 28,4 %;
- показники річної динаміки закупівельних цін на молоко від населення були наступними: середня мінімальна закупівельна ціна в Україні зросла на 10,6 %, середня максимальна – на 19,5 %, середня по Україні – на 14,4 %.

За даними Європейської комісії цінові тенденції у сфері закупівлі продукції сільського господарства у країнах Європейського Союзу були наступними:

- У жовтні 2023 р. середня ціна телиць у країнах ЄС становила 2,78 євро за 1 кг живої ваги, що на 7,3% менше ніж у жовтні 2022 р., та на 1,1% менше від попереднього місяця. Водночас це у 2 рази перевищує рівень закупівельних цін в Україні. Середня ціна бичків у жовтні 2023 р. у країнах ЄС становила 3,57 євро за 1 кг живої ваги, що на 7,0% більше показника відповідного місяця 2022 р., та на 6,7% менше від попереднього місяця.

- Станом на 30 жовтня 2023 р. середня ціна реалізації свиней у забійній вазі класу S становила 213,06 євро за 100 кг, що на 4,8% більше ніж 31 жовтня 2022 р., свинина класу R – 275,53 євро за 100 кг, що на 8,6% більше. У жовтні 2023 р. середня ціна реалізації поросят становила 69,46 євро за голову, що на 27,5% більше, ніж у жовтні 2022 р. (54,49 євро). Порівняно з попереднім тижнем станом на 30 жовтня 2023 р. середня ціна зросла на 0,69 євро за голову

- У жовтні 2023 р. середня ціна закупівлі молока знизилась на 21,2% порівняно з жовтнем 2022 р. і становила 44,73 євро за 100 л, а порівняно з січнем 2023 р. – зменшилася на 23,7%.

Ринок м'яса і молока як важливий сегмент продовольчого ринку постійно знаходиться у центрі уваги аналітиків, оскільки він є особливою сферою прояву економічних відносин між товаровиробниками і споживачами, індикатором стану розвитку багатьох галузей вітчизняного агропромислового комплексу, а також характеризує добробут населення та його купівельну спроможність.

Зважаючи на особливе місце м'ясного і молочного секторів в агропродовольчому комплексі будь-якої держави, дослідження цінових тенденцій у цій сфері є актуальним як в Україні, так і у країнах Європейського Союзу. Значимість проблем розвитку цих секторів спонукає до їх всебічного вивчення з метою створення цивілізованого українського ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Яців І. Б., Яців С. Ф. Формування цін на сільськогосподарську продукцію як чинник розвитку аграрного сектору економіки //Аграрна економіка. – 2015. – Т. 8, № 1-2. – С. 24-31[Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ae_2015_8_1-2_6.
2. Моніторинг та контроль за цінами ЦЦ. URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/mod/book/view.php?id=94144>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення 15.11.2023)
4. Офіційний сайт Європейської комісії. URL: http://ec.europa.eu/taxation_customs/ (дата звернення 15.11.2023)
5. Офіційний сайт Міністерства сільського господарства США. URL: www.usda.gov (дата звернення 15.11.2023).
6. Виробництво сировини йде на спад. URL: <http://milkuua.info/uk/post/virobnictvo-sirovini-jde-na-spad>

Наукове видання

**Івченко Володимир Миколайович,
Полонська Ольга Миколаївна,
Солошенок Алла Леонідівна та ін.**

**Аналітичні дослідження
цінових тенденцій
у сфері закупівлі
великої рогатої худоби,
свиней і молока
в Україні та країнах ЄС**

Редактор *Г. Г. Руденко*

Комп'ютерне складання та верстання *О. М. Полонська*

Научно-аналитическое издание содержит информацию о ценовых тенденциях в сфере закупки крупного рогатого скота, свиней и молока в Украине и странах ЕС. Аналитический обзор динамики закупочных цен на крупный рогатый скот, свиней и молоко цельное II сорта, принятых от хозяйств населения Украины, осуществлен на основании данных, полученных путем опроса объектов, осуществляющих закупку и переработку этого сырья в 17 регионах. Аналитический обзор средних цен реализации КРС, свиней и молока сырого всех видов от сельскохозяйственных предприятий проведен на основании данных Госкомстата Украины. Также исследования содержат информацию об уровне закупочных цен на КРС, свиней и молоко в странах ЕС (по данным Европейской комиссии). Приведенные материалы при необходимости могут быть использованы специалистами любой сферы деятельности для анализа ценовой ситуации на рынке сельскохозяйственной продукции.

The scientific and analytical publication contains information on price trends in the field of purchase of cattle, pigs and milk in Ukraine and EU countries. Analytical studies of the dynamics of purchasing prices for cattle, pigs and whole milk of the second grade accepted from households of Ukraine have been made on the basis of data obtained through surveys of objects that make purchases and processing of these raw materials in 17 regions. An analytical review of the average prices for cattle, pigs and raw milk of all types from agricultural enterprises was carried out on the basis of data from the State Statistics Service of Ukraine. Also, the study contains information on the level of purchasing prices for cattle, pigs and milk in the EU countries (according to the European Commission). The provided materials can be used, if necessary, by specialists of any sphere of activity for the analysis of the price situation on the market of agricultural products.

Підп. до друку 25.02.21

Формат 84×108 1/32.

Папір друкарський № 2.

Гарнітура Times New Roman.

Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 1,5.

Обл.- вид. арк. 2,9.

Наклад 300 прим.

Зам. №

Український науково-дослідний інститут продуктивності агропромислового
комплексу
Міністерства аграрної політики та продовольства України

03035, Київ-35, Солом'янська площа, 2.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
серія ДК № 1375 від 28.05.03